

Mishnah Menahot, chapter 8

משנה מנחות פרק ח

(1) All meal-offerings of the Congregation or of the individual may be offered from [produce grown] in the land [of Israel] or outside the land, from new [produce] or from old, except for the *omer*-offering [where it is written, “You must bring to the priest an *omer* of your **first reaping**” (Leviticus 23:10)] and the two loaves [of Shavuot, where it is written, “You

א כל קרבנות הצבור והיחיד, באים מן הארץ ומחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העמר ושתי הלחם, שאינן באים אלא מן החדש ומן הארץ. וכלן אינן באים אלא מן המבחר. ואיזהו מבחר, מכמס ומזוניחה, אלפא לסלת. שניה להם, חפריים בבקעה. כל הארצות היו כשרות, אלא מכאן היו מביאים: ב אין מביאין לא מבית הזבלים, ולא מבית השלחים, ולא מבית האילן. ואם הביא,

will bring a meal-offering to the Lord from the **new**” (ibid. verse 16)], which must be offered only from new produce and from [produce grown in] the land. [Regarding the *omer* it is written, “When you come to the **Land**” (ibid. verse 10), regarding the loaves “From your places of **residence**” (ibid. verse 17).] All [offerings] must be offered from the choicest produce. And which is the choicest? [The wheat of] Michmas and Zoneha, rank first for the quality of their fine flour; second [best] is Hafaraim [not the one on the hill, but rather, the Hafaraim] of the valley. The [produce of] all lands were valid [for meal-offerings], but they used to bring it from these places.

(2) One may not bring [the *omer* and two loaves of Shavuot] from produce of a manured field [a field requiring manure may have not been fertilized properly and the produce harvested may be of inferior quality and of inferior taste] or from an irrigated field [lest it not be properly watered] or from a field stocked with trees [since the trees sap the nutrients of the earth, thus the produce is inferior];

רבנו עובדיה מברטנורא

א כל קרבנות. מן החדש ומן הישן. במנחות קאמר: שאינן באים אלא מן החדש. בעומר כתיב (ויקרא כג) מנחה חרשה, ובשתי הלחם כתיב (שמות לד) בכורי קציר חטים: ומן הארץ. בעומר כתיב (ויקרא כג) כי תבוא אל הארץ וגו' וקצרתם את קצירה, ובשתי הלחם כתיב (שם) ממושבתיכם תביאו לחם: מכמס וזוניחה. שמות של מקומות הן: אלפא לסולת. סולת שלהן ראשון ומבוחר לכל הסלתות. כאלף זו שהיא ראשונה לכל האותיות: אלפא. זו אלף בלשון יוני: שניה להן. קרובה סלתה להיות משובחת כסולת מכמס וזוניחה: חפריים בבקעה. שתי חפריים הן, אחת בהר, ואחת בבקעה, ואותה שבבקעה היא סולת שלה משובחת: כל הארצות. של ארץ ישראל היו כשרות. אלא שמכאן היו מביאים: ב אין מביאין. עומר ושתי הלחם: לא מבית הזבלים. משדה שצריכה לזבל. דשמא לא נודבלה כל צרכה ונמצאו פירותיה כחושים. אי נמי, לפי שהזבל מביאש ומפסיד

but if one did bring it [from these] it was valid. How was it [the field] prepared [so that it produced superior quality produce]? In the first year it was broken up, in the second year, it was sown seventy days before Passover; thus it would produce fine flour in abundance. How was it checked [to see whether it was sufficiently sifted]? The Temple treasurer used to thrust his hand into it; if some dust came up in [his hand] it was invalid, until it was sifted [once more]. If it became wormy it is

invalid.

(3) Tekoa ranks first for the quality of its oil. Abba Shaul says: Second to it is Regev beyond the Jordan. The [oil of] all lands were valid, but they used to bring it only from these places. One may not bring it from a manured field or from an irrigated field or from olive trees planted in a field sown with seeds [here, the seeds sap the nutrients of the earth, thus the olives are inferior]; but, if one did bring it [from these], it was valid. One may not bring *anpikanon* oil [i.e., oil produced from unripe olives], if one did bring it, it was invalid. One may not bring it from olives which had been soaked in water or preserved or stewed; and if one did bring it, it was invalid.

רבנו עובדיה מברטנורא

טעם הפרוי: **ולא מבית השלחים**. ארץ צמאה למים שפירותיה כחושים: **ולא מבית האילן**. מתבואה שבין האילנות. שהאילנות הגדלים שם יונקים מקרקע ומכחישים הזרעים: **נרה**. חורש. לשון נירו לכם ניר (ירמיה ד): **ובשניה זורעה**. בגמ' מסיק, דבשנה ראשונה הוא נר כולה וזורע חציה ומניח חציה ניר. וכן בשניה חורשה כולה וזורע החצי שלא זרע אשתקד, והחצי שזרע אשתקד מניחו ניר. וכן בכל שנה זורע ניר של אשתקד: **כי צד בודק**. הסולת אם מנופה כל צרכה אם לא: **עלה בידו אבק**. קמח דק. וגרוע הוא: **עד שיניפנה**. בנפה לעבור האבק דק שנשאר בה: **ואם התליעה**. הסולת או החטה: **פסולה**. והוא שהתליעה ברובה. וילפינן לה לקמן סוף פרקין מדכתיב (במדבר כח) תמימים יהיו לכם ומנחתם תמימים יהיו לכם ונסכיחם, שיהיו גם כן המנחות והנסכים תמימים: **ג תקועה**. עיר ששמה תקועה כדכתיב (שמואל ב ד) וישלח יואב תקועה: **אלפא לשמן**. השמן שלה ראשון ומובחר לשמנים. כאל"ף זו שהיא ראשונה לאותיות: **אנפיקנון**. שמן העשוי מזיתים שלא הביאו שליש בישולן, והוא מר מאד: **שנשרו במים**. שהמים מקלקלים את השמן:

(4) There are three [periods of harvesting] olives and each crop gives three kinds of oil. The first crop of olives is when the olives are picked from the top of the tree [since they receive the most sunshine, they are the first to ripen]; they are pounded [in a mortar] and placed into the basket [so that the oil oozes into the receptacle below the basket]. Rabbi Yehudah says: [He sticks them] around the [sides] of [the] basket [walls, so that the oil oozes along the walls of the basket serving as a filter and then drips into the receptacle beneath the basket]; this gives the first [i.e., the highest grade of] oil. Pressing [the basket containing the olives] with a beam [or as] Rabbi Yehudah says: With stones; this provides the second [grade of] oil. [Rabbi Yehudah maintains that pressing with a beam would cause too much pressure, thus forcing out the dregs as well as oil.] They are then ground [in a mill] and pressed again; this provides the third [grade of] oil. The first [grade of oil] is fit for the Menorah [as is written regarding the Menorah, "Clear, pressed olive oil" (Leviticus 24:2)] and the rest [i.e., the other grades are valid] for meal-offerings. The second crop is when the olives [which are in middle of the tree] at roof-level are [ripe and] picked from the tree; They are pounded and put into the basket. Rabbi Yehudah says: Around the basket; this provides the first [grade of] oil. Pressing with a beam [or as] Rabbi Yehudah says: With stones; [this] provides the second [grade of] oil. They are then ground and pressed again; this provides the third [grade of] oil. The first [grade of oil]

ברנו עובדיה מברטנורא

ד שלשה זיתים. שלש פעמים בשנה מלקטים את הזיתים. ובהן שלשה שמנים, בכל פעם יש שלשה מינים שמן: **הזית הראשון.** פעם ראשונה שמלקט: **מגרגרו בראש הזית.** מלקט גרגרים שהן בראש הזית, שהן מתבשלים תחלה לפי שהחמה זורחת עליהן ומבשלתן: **לתוך הסל.** ומסתנן ויוצא והכלי תחת הסל לקבל השמן: **ר' יהודה אומר סביבות דופני הסל.** נותן את הזיתים, והשמן זב דרך הדפנות ונופל לשולי הסל ומשם מסתנן ויוצא ונמצא מזוקק, שהפסולת נשאר מדובק בדופני הסל. אבל לא יתנם בשולי הסל מפני שמתערב בו שמן ושמרים יוצאים ונמצא שמן עכור. והשמן הזב מאליו בלא שום טעינה נקרא שמן ראשון של הזית הראשון: **טען בקורה.** זיתים שבסל: **ר' יהודה אומר באבנים.** ולא בקורה. שהקורה כבדה ומוציאה את השמרים: **חזר וטחן.** ברחים, את

is fit for the Menorah and the rest for meal-offerings. The third crop is when the last olives of the tree [which are on the lower branches where sunshine does not reach and will never fully ripen] are placed in the vat until they become moldy [and soft]; they are then taken up and dried on the roof, and then pounded and put into the basket. Rabbi Yehudah says: Around the basket; this provides the first [grade of] oil. Pressing with a beam [or as] Rabbi Yehudah says: With stones; [this] provides the second [grade of] oil. They are then ground and pressed again; this provides the third [grade of] oil. The first [grade of oil] is fit for the Menorah and the rest for

הָרֵאשׁוֹן לְמִנְחָה, וְהַשְּׂאֵר לְמִנְחָה. הַיֵּית הַשְּׂלִישִׁי, עוֹטְנוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת עַד שֶׁיִּלְקָה, וּמַעֲלָהּ וּמִנְגְּבוּ בְּרֹאשׁ הַגָּג, וְכוּתֵשׁ וְנֹתֵן לְתוֹךְ הַסֵּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסֵּל. זֶה רֵאשׁוֹן. טָעַן בְּקוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּאֲבָנִים. זֶה שֵׁנִי. חֹר וְטָחַן וְטָעַן, זֶה שְׂלִישִׁי. הָרֵאשׁוֹן לְמִנְחָה, וְהַשְּׂאֵר לְמִנְחָה: הֵ הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּרֵאשׁוֹן, אֵין לְמַעֲלָה מִמֶּנּוּ. הַשֵּׁנִי שֶׁבְּרֵאשׁוֹן וְהָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּשֵׁנִי, שְׁוִין. הַשְּׂלִישִׁי שֶׁבְּרֵאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי שֶׁבְּשֵׁנִי, שְׁוִין. הַשְּׂלִישִׁי שֶׁבְּשֵׁנִי וְהַשֵּׁנִי שֶׁבְּשֵׁנִי, שְׁוִין. הַשְּׂלִישִׁי שֶׁבְּשֵׁנִי, אֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. אִף הַמִּנְחָה הַזֵּה בְּדִין שֶׁיִּטְעֶנּוּ

meal-offerings.

(5) As to the first [grade of] oil from the first crop, there is none better. The second [grade of] oil from the first crop and the first [grade of] oil from the second crop are equal. The third [grade of] oil from the first crop, the second [grade of] oil from the second crop and the first [grade of] oil from the third crop are equal. The third [grade of] oil from the second crop and the second [grade of] oil from the third crop are equal. Regarding the third [grade of] oil from the third crop, there is none worse than it. By right, it should be inferred that

רבנו עובדיה מברטנורא

הזיתים שתחת הקורה: וטוען. אחר כך הקורה: הראשון למנורה. דבעינן שמן זית זך: והשאר כשר למנחות. דלא כתיב בהו זך: הזית השני. פעם שניה כשמלקט את שנמצאים מבושלים עתה: מגרגרו בראש הגג. מלקט הגרגרין הסמוכים לגג. שזיתיהן דזו סמוכים לגגותיהן. ואותן מתבשלים בשניה: הראשון. שיצא קודם טעינה, כשר למנורה: הזית השלישי. שמתלקט פעם שלישית, אין מתבשלים לעולם כל צרכן, שהן ענפים שתחת הגג שאין חמה מגעת בהם: עוטנו. לשון מעטן של זיתים. שהיא הגומא שמניחים בה הזיתים כדי שיתעפשו שם. ולשון מקרא הוא, עטיניו מלאו חלב (איוב כא): שילקה. שיתעפש: ומנגבו בראש הגג. דמתוך שהוא צבור ומכנס במקום אחד ארבעה וחמשה ימים, זב מאליו מוהל שאינו יפה, לפיכך צריך לנגבו: ה שוין. לאו לכל מילי שוין, דהא בכולהו תנן הראשון למנורה והשאר למנחות, אלא שוין למנחות קאמר. ומשום דקיימא לן בכל מקום מבחר נדריך, שיביא מן המבוחר, קא משמע לן השתא שהראשון שבשני והשני שבראשון שוין. אם יש לו מנחה להביא ויש לו משניהם, מאיזה שירצה יביא. אבל אם יש לו משלישי שבראשון ומראשון

meal-offerings should [also] require the purest olive oil. For if the Menorah, which does not need [the oil] for eating, still requires pure olive oil, how much more so should meal-offerings, which [need the oil] for eating [i.e., burning upon the altar, which is described (in Leviticus 6:3,) as eating, (אשר תאכל האש)] require pure olive oil! But Scripture states: (Exodus 27:20) “Clear, pressed olive oil to you, for illumination,” but not “Clear, pressed olive oil” for meal-offerings.

(6) And from where did they bring the wine [for libations]? Kerutim and Hattulim rank first for the quality of their wine. Second to them are Beit Rimmah and Beit Laban on the hill, and Kefar Signa in the valley. [Wine of] all lands were valid, but it was brought only from these places. One may not bring it from a manured field or from an irrigated field or from vines planted in a field sown with seeds (see Mishnah 2 above); but if one did bring it [from these], it was valid. One may not bring wine from sun-sweetened and sun-dried grapes, but if one did bring it, it was valid. One may not bring old wine [older than one year, since it loses its color]; these are the words of Rebbi, but the Sages permit. One may not bring [naturally] sweet wine [as opposed to sun-sweetened] or smoked wine or cooked wine, and if one did bring it, it is not valid. One may not bring wine from the grapes of the espalier, rather only from vines lying on the

רבנו עובדיה מברטנורא

שבשני, יביא מנחתו מראשון שבשני שהוא מובחר: **ו קרותים והטולים**. שם מקומות הם: **אלויסטין**. יין מתוק מחמת השמש, שתלו הענבים בשמש למתקן. שמש בלשון יין יוסטין: **יין ישן**. שעברו עליו שנים עשר חודש, עובר אדמימותו, והכתוב אומר (משלי כג) אל תרא יין כי יתאדם, אלמא בשעת אדמימותו מובחר הוא: **לא מתוק**. כשהוא מתוק מחמת עצמו. דאילו מחמת שמש, הא תנא רישא אלויסטין אם הביא כשר. פירוש אחר, תירוש שלא עברו עליו ארבעים יום. וראשון עיקר: **מן הדליות**. מן הגפנים המודלות על גבי כלונסות וקנים גבוהים מן הארץ: **אלא מן הרגליות**. מגפנים ששוכבות על גבי קרקע בין רגלי בני האדם. שאינן מודלות: **העבודים**. שנעבדו שתי פעמים בשנה,

שמן זית נדך, מה אם המנורה שאינה לאכילה, טעונה שמן זית נדך, המנחות שהן לאכילה, אינו דין שיטענו שמן זית נדך. תלמוד לומר (שמות כז), נדך כתיב למאור, ולא נדך כתיב למנחות: **ו ומנין** היו מביאין את היין, קרותים והטולים אלפא ליינן. שניה להן, בית רמה ובית לבן בהר, וכפר סגנא בבקעה. כל הארצות היו כשרות, אלא מכאן היו מביאין. אין מביאין, לא מבית הנבלים, ולא מבית השלחין, ולא ממה שגזרע ביניהן. ואם הביא, כשר. אין מביאין אליסטון. ואם הביא, כשר. אין מביאין ישן, דברי רבי. וחכמים מכשירין. אין מביאין, לא מתוק, ולא מעשן, ולא מבשל. ואם הביא, פסול. אין מביאין מן הדליות, אלא מן הרגליות ומן הכרמים

ground and from well-cultivated vineyards.

(7) One did not put [the wine] in large casks, rather [it was placed] in small barrels [which keep the flavor better]; and one did not fill the barrels to the brim so that its aroma should spread. One may not take the wine at the mouth of the barrel because of the impurities [which float to the top], nor [the wine] at the bottom because of the dregs; rather, one should take it only

from the middle of the second third of the barrel [i.e., pierce the barrel and place the tap in the middle of the barrel]. How was it tested [so that none of the wine on the bottom would be collected]? The Temple treasurer used to sit closeby with his [measuring] stick in his hand. When the [wine with] froth started coming out of the tap, he would knock with his stick [as a signal to close the tap, because using his voice would damage the wine]. Rabbi Yose son of Rabbi Yehudah says: Wine upon which there are impurities floating is not valid, for it is written “Unblemished they shall be for you. And their meal-offering;” (Numbers 28: end of verse 19 and beginning of verse 20) “Unblemished they shall be for you — and their libations” (ibid. verse 31) [the *halachah* does not follow Rabbi Yehudah].

רבנו עובדיה מברטנורא

שחופרים סביבות הגפנים להפך הקרקע שבשרשיהו ועושיין בהן גומות להשקותן, זוהי עבודתן; **ז בחצבים גדולים.** שהכלים הגדולים פוגמים טעם היין; **כדי שיהא ריחו נודף.** כשהחבית מלאה, יוצא הריח לחוץ ואינו נודף; **קמחין.** כמין גרגרים דקים לבנים שעולים על פני היין דומין לקמח; **ומאמצעה.** משים ברזא באמצע החבית: **קנה.** אמת המדה שהיתה רגילה להיות ביד הגובר; **זרק את הגיד והקיש בקנה.** כלומר כשזורק היין הגיד של שמרים, שמתחילים השמרים לצאת, הקיש הגובר בקנה שבידו ודחה שלא יכנס בכלי שיש בו היין, ורבותי פירשו, הקיש בקנה שבידו לרמוז אל מושך היין מן החבית שיסתום החבית בברזא, ולא היה אומר לו סתום, לפי שהדבור קשה ליין, והכי מפרש ליה בגמרא: **ר' יוסי בר' יהודה אומר יין שעלו בו קמחין פסול.** ואין הלכה כר' יוסי בר' יהודה, וכל הני דאמרין במתניתין שהן פסולים, בין בסולת ובין בשמן ובין ביון, אם עבר והקדישן, מכין אותו מכות מדרות מדבריהם, כדין המקדיש בעל מום למזבח שהוא לוקה מן התורה, מדכתיב בבעל מום לא תקריבו, ואמרו בספרא, אין לא תקריבו אלא לא תקדישו. וכשם שהיו מביאים הסולת והיין והשמן ממקומות מובחרים. ידועים. כדתנן במתניתין, כך היו מביאים הקרבנות ממקומות ידועים, אילים ממואב, כבשים מחברון, עגלים משרון, גזלות דהיינו תורים ובני יונה מהר המלך:

העבודים: ז לא היו כונסים אותו בחצבים גדולים, אלא בחביות קטנות. ואינו ממלא את החביות עד פיהם, כדי שיהא ריחו נודף. אינו מביא, לא מפיה, מפני הקמחין. ולא משוליה, מפני השמרים. אלא מביא משלישה ומאמצעה. כיצד הוא בודק, הגובר יושב והקנה בידו, זרק את הגיד והקיש בקנה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר, יין שעלה בו קמחין, פסול, שנאמר (במדבר כח), תמימין יהיו לכם ומנחתם, תמימים יהיו לכם ונסכיהם: